

Kuusi ensimmäistä tulijaa

- 1) tehtävänänne on toivottaa ihmiset **erityisen lämpimästi tervetulleiksi**
- 2) pyytää heitä istumaan oman osastonsa tai naapuriosaston kanssa samaan pöytään
- 3) tarvittaessa voitte rekrytoida itsellenne lisää avustajia tähän tehtävään

Spontaanien vapaaehtoisten kohtaaminen ja johtaminen

9.11.2018
Lari Karreinen

Lari Karreinen

Ratkaisukeskeinen valmentaja

VTM, JET

@larikarreinen

Member
promoting the power
of facilitation worldwide

Lataa diat: <http://www.slideshare.net/LariKarreinen/>

Tänään tarjolla:

- Vapaaehtoistoiminnan muutos
- Miksi varautua spontaanien vapaaehtoisten johtamiseen?
- Spontaanit vapaaehtoiset meillä ja maailmalla
- Johtaminen
- Riskit ja varautuminen
- Toiminnan organisointi

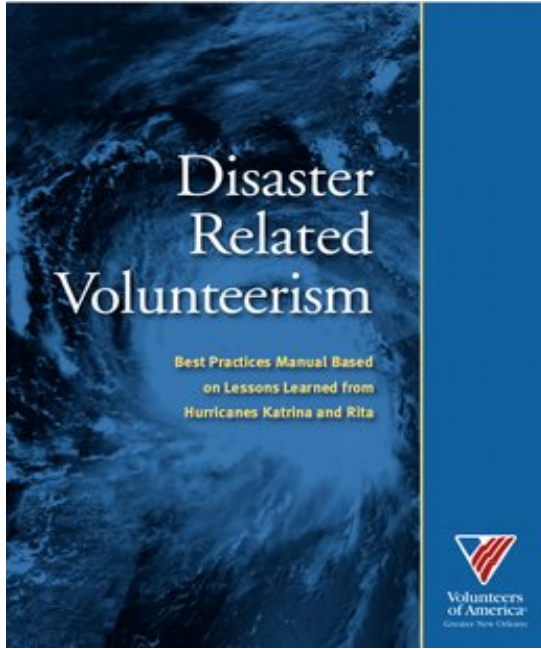
Ymmärtää
poikkeustilanteissa
ilmenevää spontaania
vapaaehtoisuuden
luonnetta

Ymmärtää
itseorganisoitumista
ja sen johtamista

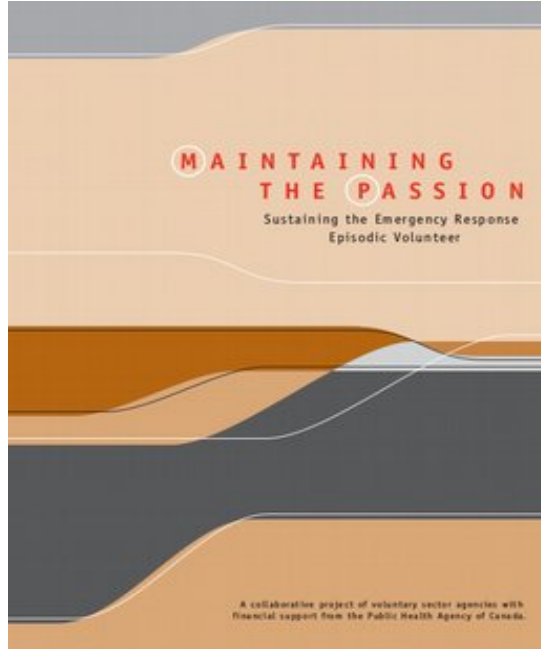

Osa koordinoida
spontaanien vapaaehtoisten
toimintaa ja perustaa
ilmoittautumiskeskukseen

Ihmemies -asenne!

https://www.uwasc.org/sites/uwasc.org/files/Best_Practices_Manual_-_Disaster_Related_Volunteerism_VOA_07-31-09.pdf

http://www.redcross.ca/crc/documents/3-1-4-2_crc_disastermanagement_maintaining_e.pdf

https://volunteeringqld.org.au/docs/Making_It_Happen.pdf

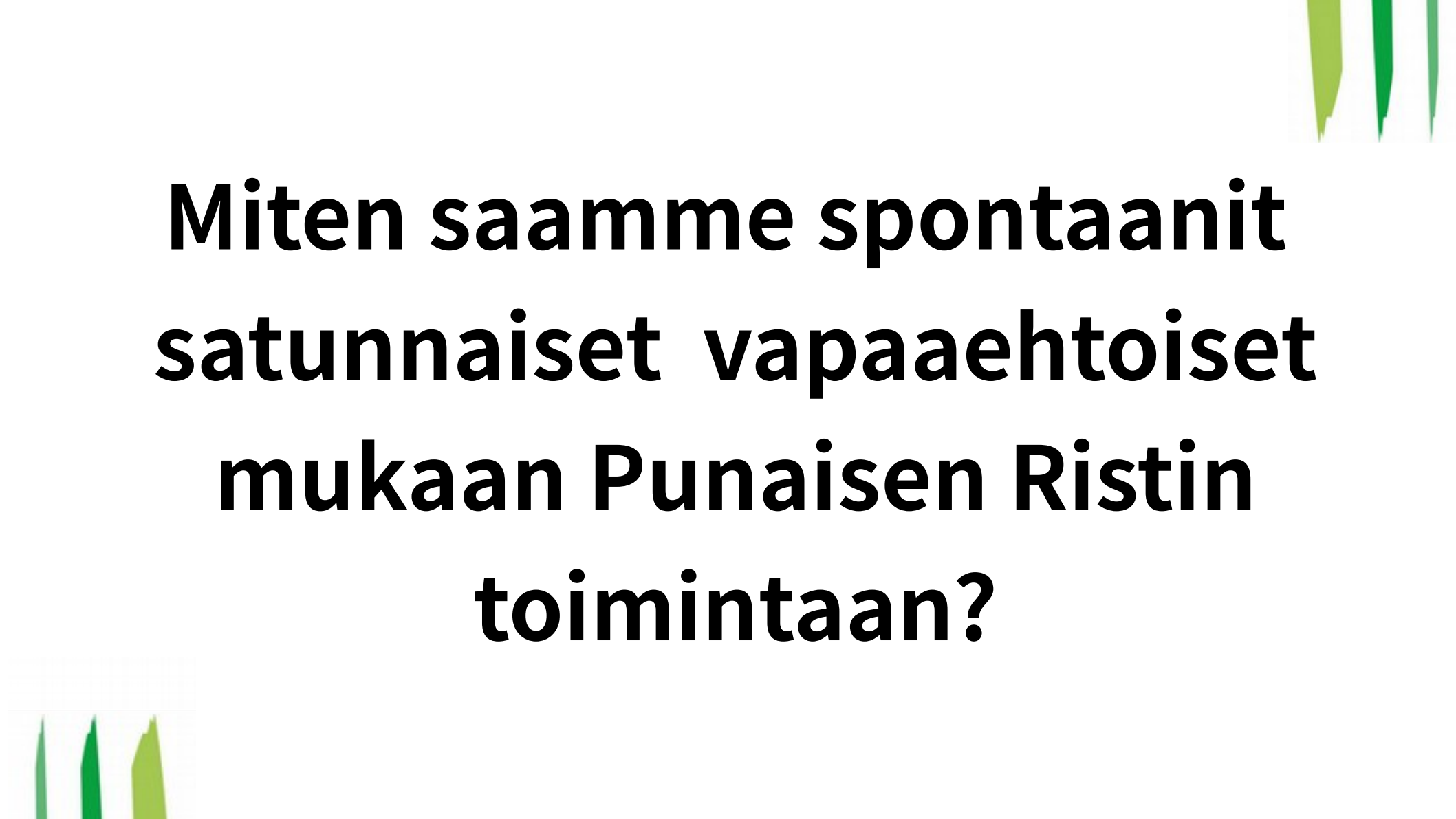

33 % osallistuu satunnaisesti vapaaehtoistyöhön

Kansalaisareenan, Opintokeskus Siviksen ja Kirkkohallituksen vuonna 2018 Taloustutkimuksella teettämä tutkimus suomalaisten tekemästä vapaaehtoistyöstä.

**Miten saamme spontaanit
satunnaiset vapaaehtoiset
mukaan Punaisen Ristin
toimintaan?**

Poikkeustilanteissa
spontaania
vapaaehtoisuutta ei
voi estää - sitä voi
hyödyntää.

Australiassa 22,000
vapaaehtoista
pensaspalojen
sammutukseen 2009.
Tulviin 2010-11
rekisteröityi 80 000
vapaaehtoista.

Emergent groups and spontaneous volunteers in urban disaster response. John Twigg,
Irina Mosel, Environment and Urbanization 2017

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0956247817721413>

Lisäkäsiä toimintaan silloin kun on tarve.

Mahdollisuus saada
mukaan vakituiseen
toimintaan.

Auttaminen on
tärkeää ihmisten ja
yhteisöjen
hyvinvoinnille:
Myanmar 2008

Nuoret vapaaehtoiset ja Rena tankkerionnettomuus 2011

КАРТА ПОМОЩИ

пострадавшим от пожаров

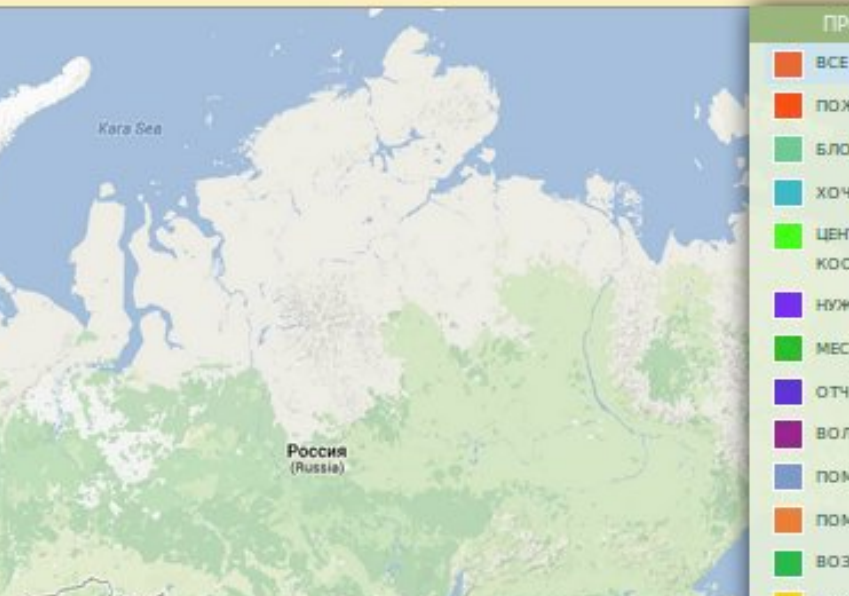
Префикс FIRE) Twitter: #pozhar Телефон: +7 (926) 246 09 12 Skype: ryndaorg
E-mail: russian.fires@gmail.com

искать проблемы

Отпра

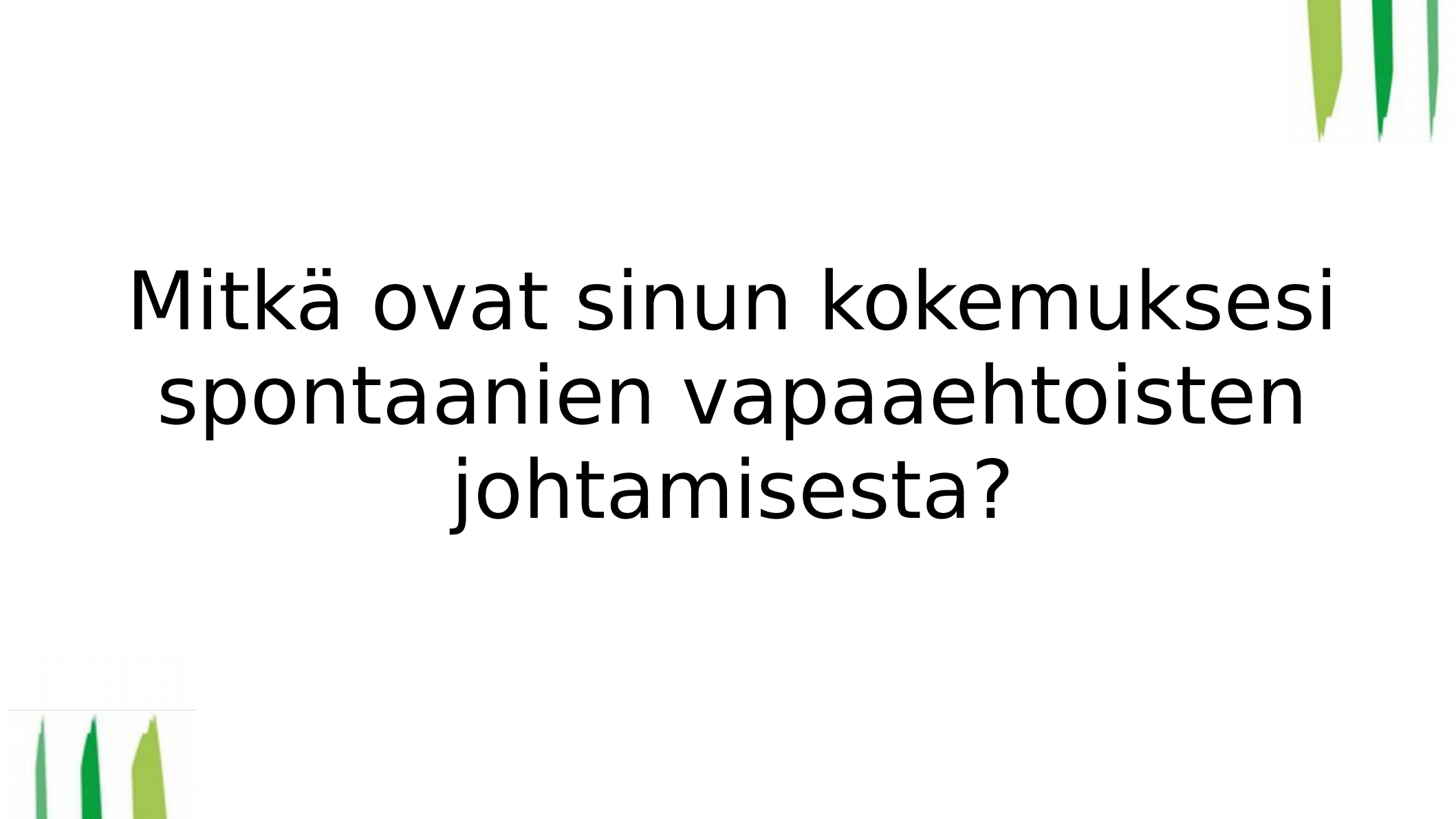
новый проект "Виртуальная рында: Атлас помощи в чрезвычайных ситуациях" стал универсальным инструментом, где вы можете оставлять сообщения о пожарах, но и по другим тематикам, где нужна помощь или где вы можете оказать помощь. Пожалуйста, обратите внимание, что мы не занимаемся сбором денежных средств. Присоединяйтесь! Помощь нужна и в "мирное время"!

ОТПРАВИТЬ СООБЩЕНИЕ ПОЛУЧАТЬ УВЕДОМЛЕНИЯ ПОЛЕЗНЫЕ ССЫЛКИ
ПОМОЩЬ? ПРАВИЛА МОДЕРАЦИИ БЛАГОДАРНОСТИ НОВОСТИ

Usahidi ja Venäjän metsäpalot

Mitkä ovat sinun kokemuksesi
spontaanien vapaaehtoisten
johtamisesta?

Miten spontaani
vapaaehtoistoiminta syntyy?

MAINIO TAPA POTKAISTA KÄNTIIN

MITEN KAIKKI ALKOI?

VOI VAIN TEHDÄ, EI TARVINUT KYSYÄ LUPIA

JOS OLTAISIN SÄÄTY FB-TASOLLE, OLISI OLLUT TEHOTTOMAMPAA

DISCOURSE
- KESKUSTELUALUSTA
- KATEGORIAT OHI AIHEILLE
- VOI TÄÄN IHMIÄ
IHMISET TEKI PALJON PÄÄLLE KÄISTÄ TÖTÄ
HYVÄKSYTTIIN, KOSKA SAATIIN PALJON AIKAA

EI JOHTOKUNTAA
mm
mm

FB

RYHMÄ KAVEREILLE
200 → 4000 JÄSENTÄ

SAKSASSA JÄRJESTÖSSÄ
PAKOLAISTEN KOTIMAJOTUSTA

PERUSTAMISKOKOOS 150 HCO
→ JOHTOKUNTA

2 TUNTIA MIKÄ → TOIMINTAA,
EI KOKOUSTA, EI HALLINTO-
KESKUSTELUA

- MIETITTIIN MITEN VASTAANOTTO-
KESKUKSISTA IHMISET KOTIMAJOTUKSEEN

→ VIIKON PÄÄSTÄ ITSEOHJAUTUVUUS OLI HAHMOTTUNUT
→ KERRAN VIIKOSSA TAVATTIIN JA RÄMMITTIIN YHTEN
SE, MITÄ NETISSÄ OLI KESKUSTELTU

HYVÄKSYTTIIN
KAOSMAISUUS

LIIKAA KÄRÄSTÄ, EI SOVI MIIDOLLE

KUKA TÄHÄNSÄ VOI PYHTÄÄ KETÄ TÄHÄNSÄ TEKEMÄÄN

- STRIMAUUS EI ONNISTUNUT
MYYDÄNNETTIIN ETÄ OLLAAN
VAIN KANSALASLIKE, YRITÄMME
PARHAAMME

PERUSTAMISVAIHE

- LUOTUN KONSEPTI
- VÄHIMMÄISVAATIMUKSET MAJOITUKSELLE PAIKALLISRYHMÄLLE
- TARVITTIIN KOKONAISUUDEN HAAMOTUSTA
- KOORDINAATTORYHMÄ TÄRKEÄ

VRT. SYYSRIÄ LCC

EISAA
VIELÄ
ALOITTA

KOORDINAATTI-
RYHMÄ

PAIKALLISRYHMÄ

KÄYTÄNNÖN TOIMINNAN VAIHE

- ERI OMINAISUUDET PAINOTTUVA, TARVITAAN YHTEYDENPITO
- KANNATTAA OLLA RAKENNE, RYHMÄ PER PAIKKAKUNTA
- KOORDINAATTORYHMÄN MERKITYS PIENENÄ → PITÄISI HÄVITÄ

JOS HALUAT TOIMUUN
PAIKKAKUNNALLASI

- 1) OSTA YHTEYS VOKKUN
- 2) VERKOSTOON
- 3) LUE OHJEET
- 4)

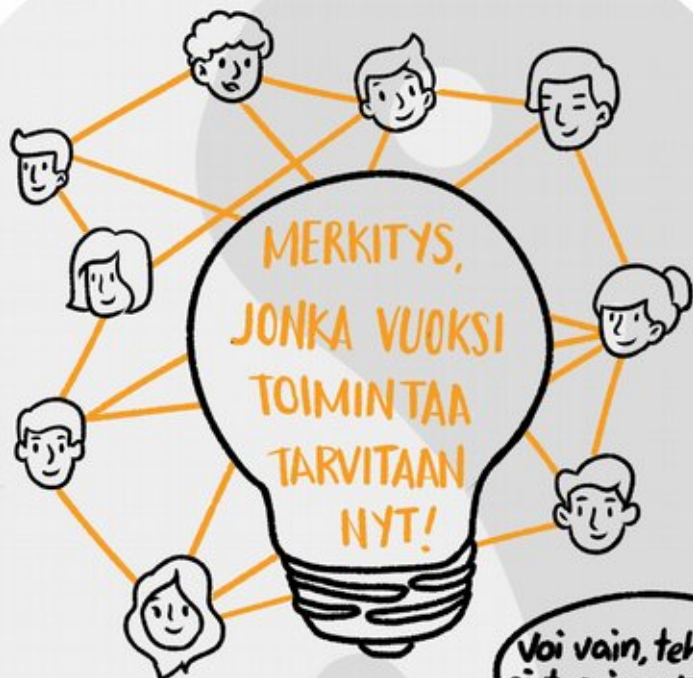
TO DO
□ —
□ —
□ —
□ —
□ —

TOSI PALJON
EPÄTÄYDELLISYYTTÄ
JA TEKEMÄTTÄ,
PERUSSUUTTU TOIMII
JA SE ON TÄRKEINTÄ

PALJON FB-
RYHMIA YHÄ-
RILLÄ, EI VOI
OMISTAA
KONSEPTIA

Yhden tai muutaman henkilön aloitteesta syntyy osaavien ihmisten verkosto.

JÄRJESTYS

LUOVA KAAOS

Painopiste on tekemisessä ja nopeassa toteutuksessa.

Some keskeinen viestiväline nopean toiminnan organisoinnissa

Itseorganisoitumisen palat

- 1) Merkityksellinen syy, jonka vuoksi toimintaa tarvitaan NYT
- 2) Yhden tai muutaman keskushenkilön aloitteesta muodostuu osaavien ihmisten verkosto
- 3) Some keskeinen alusta nopean toiminnan organisoimisessa
- 4) Painopiste on nopeassa toteutuksessa. Toimintaa, ei suunnittelua
- 5) Jokin muu kuin perinteinen toteustapa. Näkyvyys, uuden keksiminen

"Kaikilla mahdollisuus olla osana päätöksiä"

Spontaanien vapaaehtoisten johtaminen

- Spontaaneja vapaaehtoisia ei voi estää, koska paikalliset havaitsevat tarpeita nopeammin kuin muut toimijat
- Spontaanius ja järjestäytymättömyys ovat vahvuuksia, joiden avulla ryhmät voivat tuottaa uudenlaisia ratkaisuja
- Voivat olla hyödyksi tai sitten ei. Paikallisten toimintaa tulee arvostaa ja tunnustaa, että on vaihtoehtoisia tapoja.
- Spontaanit vapaaehtoiset täyttävät tarpeita, joita viranomaiset ja järjestöt eivät ole tunnistaneet ja ehtineet tehdä. Ne eivät silti ole vastakkaisia näille.
- Spontaanista toimintaa ei voi estää, vaan johtajien on päätettävä millaista spontaania toimintaa ne haluavat rohkaista.

Kolme eri tilannetta ja johtamistapaa

Kesy ongelma: hallinnointi

- Ongelma toistuu usein, joten muotoillaan prosessi, jota voidaan toistaa.

Kriittinen tilanne: komentaminen

- Aikaa ei ole, joten annetaan vastaukset ja ohjeet nopeasti, koska on parempi tehdä jotain kuin ei mitään.

Motivaation johtaminen kysymysten esittäminen

- Johtaja ei pysty yksin hallitsemaan, joten hän pyrkii yhteistyön avulla eteenpäin.

Mikä meitä motivoi?

Omaehtoisuus

Kyvykkyys

Yhteisöllisyys

Seuraa
energiaa.

Viesti tarve.

Luotan siihen, että
ihmiset ovat fiksuja,
tietävät mitä tekevät ja
tekevät parhaansa.

Missä näistä olet kaikkein paras?

- luoda arvostavan yhteyden uuteen ihmiseen
- luottaa ihmisiin tavalla, joka saa heistä parhaan esille
- kuunnella innostusta ja vahvuuksia
- kertoa innostavasti tavoitteesta ja tarpeista
- antaa ihmisille tilaa toteuttaa itseään
- yhdistää ihmisiä toisiinsa

Tiedosta vahvuutesi ja käytä sitä uusilla tavoilla

Riskit

- Meksikossa 1985 maanjäristyksen jälkeen spontaanit vapaaehtoiset pelastivat 800 ihmistä - 100 pelastajaa menehtyi

- New York 2011 monet vapaaehtoiset pelastajat saivat henkisiä oireita jälkikäteen

Miten sanoa arvostavasti ja
kiitollisesti ei

1. Tämä ei ole henkilökohtaista

- kiitä avusta
  - pahoittele ettei voida hyödyntää juuri nyt
  - kerro perusteet
  - kerro miten voi ensi kerralla paremmin päästä mukaan
  - Ei tällä kertaa, aina voi kysyä uudestaan
-

2. Anna vaihtoehtoja tai ohjaa muualla

3. Muista myöhemmin

- kiitä ja tarjoa uusia mahdollisuuksia

Spontaanien vapaaehtoisten johtaminen

Vastuuhenkilö't osastossa:

Valmistaudu spontaanien vapaaehtoisten tuloon ja että he tulevat auttamaan tavoilla, joita et ehkä osaa edes aavistaa. Ja että spontaaneja vapaaehtoisia ei voi määrätä ja ohjata samalla tavalla kuin järjestäytyneitä, ei ehkä ollenkaan. Täytyy hyväksyä apu, luoda sisäänotto-prosessit ja ohjata spontaaneja vapaaehtoisia vastaamaan tarvetta.

Riskinhallinta

- Tiedotus tehtävien luonteesta, toimintaympäristöstä ja millaisia vapaaehtoisia tarvitaan
- Vapaaehtoisten haastattelut, osaamiskartoitus ja ohjaus erilaisiin tehtäviin osaamisen, taustan ja tarpeen mukaan
- Pikakoulutus turvallisuuteen
- Tarvittavat suojavarusteet ja niiden käyttökoulutus

Haastattelut, taustojen tarkistus, koulutus

Tehtävät, joissa ollaan suoraan tekemisissä haavoittuvien ryhmien kanssa, tarvitaan erityistaitoja tai on riskialttimpia

➔ Vahvempi taustojen ja sopivuuden tarkistus

Tehtävät, joita kuka tahansa voi tehdä

➔ Spontaanit vapaaehtoiset tukitehtäviin vapauttamaan kokeneempia vapaaehtoisia vaativampiin tehtäviin.

Valmistaudu ennakkoon

Spontaanien vapaaehtoisten organisoinnin taidot ovat samoja, mitä muutenkin käytetään vapaaehtoisten rekrytoinnissa, johtamisessa, näkökärkiä keräyskeskuksen tai etäinlin johtopaikan toiminnassa.

TEHTÄVIEN KUVAAMINEN

Tehtäväkuvaukset

- Mitä pitää tehdä?
- Mitä taitoja tai ominaisuuksia tarvitaan tehtävässä?
- Mitä varusteita tarvitaan: ulkoiluvaatteet, sadeasu, lämmintä, omat eväät mukaan, suojavarusteet, työkalut, tietokone, kännykkä jne
- Kauanko tehtävä kestää?
- Mitä perehdytystä ja tukea on tarjolla?
- Mitä hyötyä ja vaikutusta tehtävällä on avustustyössä (motivointi!)
- Tehtävissä, joissa on tarve valikoida tai kouluttaa vapaaehtoiset etukäteen, ei julkaista tehtävien paikkatietoja vaan ohjataan ilmoittautumiseen

Mitä viestitään?

- Millaista apua tarvitaan ja missä?
- Minne voi ilmoittautua (nettisivu, puhelinnumero, sähköposti, ilmoittautumiskeskus)
- Miten tavoitetaan avuntarvitsijat, jotta saadaan tietoa minne ja mitä apua tarvitaan?
- Jos apua ei tarvita juuri nyt vaan vasta myöhemmin, niin kerätään kiinnostuneiden yhteystiedot

Viestintäkanavat

- Mitä viestintäkanavia käytät jo nyt vapaaehtoisten rekrytointiin?
- Millä kanavilla tavoitat poikkeusoloissa yhteisösi ja spontaanit vapaaehtoiset? Some, paikallisryhmät, sähköposti, ilmoitustaulut, paikallislehti jne?
- Millä tavoitit muut alueen yhdistykset ja toimijat?

Vapaaehtoisten

ilmoittautumiskeskuksen tehtävä

Ilmoittautumiskeskuksessa otetaan vapaaehtoiset vastaan, koulutetaan ja rekisteröidään heidät. Spontaanilla vapaaehtoisilla on kiire auttamaan heti, joten tässä on hyvä perustella, että tämän avulla saadaan koordinoitua auttajat sinne, missä juuri he voivat parhaiten auttaa. Ja varmistaa auttajien turvallisuus. Ilmoittautumiskeskus voi myös toimia täysin virtuaalisesti puhelimen ja verkon välityksellä. Lisäksi on hyvä varautua siihen, että tulee olemaan spontaaneja ryhmiä, jotka toimivat keskuksen ohi. Heidän ja muiden vapaaehtoistoimijoiden tavoittaminen voivat myös olla ilmoittautumiskeskuksen tehtäviä.

ILMOITTAUTUMISKESKUKSEN PERUSTAMINEN

Riskienhallinta

- Tiedotus tehtävien luonteesta, toimintaympäristöstä ja millaisia vapaaehtoisia tarvitaan
- Vapaaehtoisten haastattelut, osaamiskartoitus ja ohjaus erilaisiin tehtäviin osaamisen, taustan ja tarpeen mukaan
- Pikakoulutus turvallisuuteen
- Tarvittavat suojavarusteet ja niiden käyttökoulutus

Kuvaa tehtävät,
jotta sopivat auttajat ohjautuvat
sinne,
missä heitä eniten tarvitaan.

A solid green vertical bar is positioned on the left side of the slide, extending from the top to the bottom.

1. Kerro mitä
pitää tehdä

2. Mitä taitoja
tai
ominaisuuksia
tarvitaan
tehtävässä?

3. Mitä
varusteita
tarvitaan?

4. Kauanko
tehtävä
kestää?

5. Mitä
perehdytystä
ja tukea on
tarjolla?

6. Mitä hyötyä ja vaikutusta tehtävällä on avustustyön kokonaisuudessa?

JÄTETÄ
VORIA
KSIN!
ÄHDE
APAAEHTOISEKSI
YT!

Levitä tietoa tehtävistä!

Sari Virkkunen @SariVirkkunen · 20 t

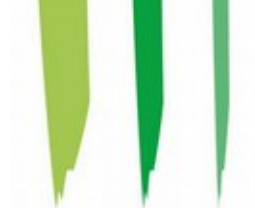
Lähde #tukihenkilöksi nuorelle. Koulutus alkaa 25.10! Lisätiedot:

sari.virkkunen@tukenasi.fi tukenasi.fi/Nuorten%20tuet #vapaaehtoist

Paikkatietoja ei julkaista

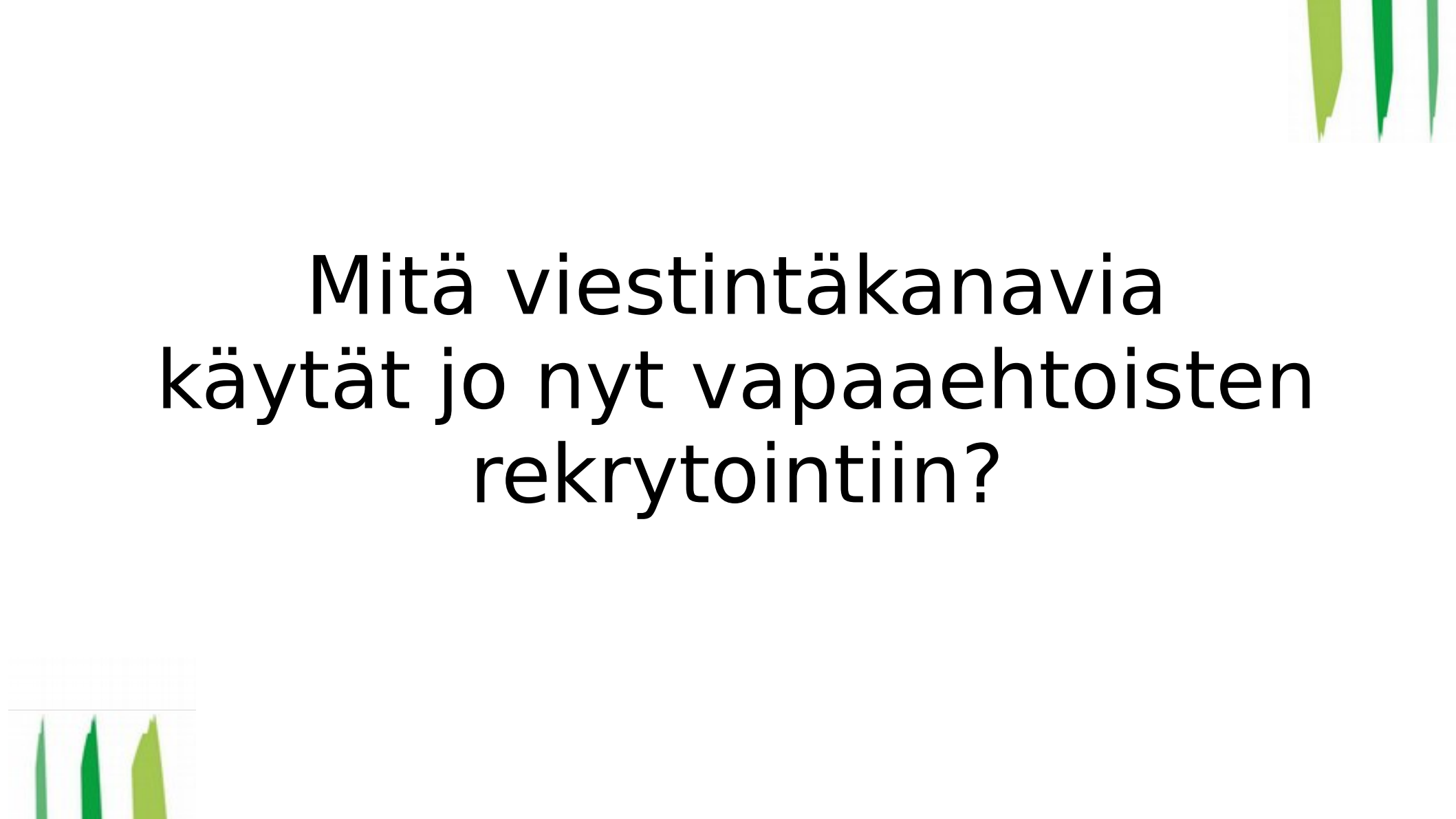
- jos on tarve valikoida tai kouluttaa vapaaehtoiset etukäteen
- ohjataan ilmoittautumiseen

Viestintä

Mitä viestitään?

- Millaista apua tarvitaan?
- Minne voi ilmoittautua?
- Miten tavoitetaan avuntarvitsijat?
- Kerätään yhteystiedot!

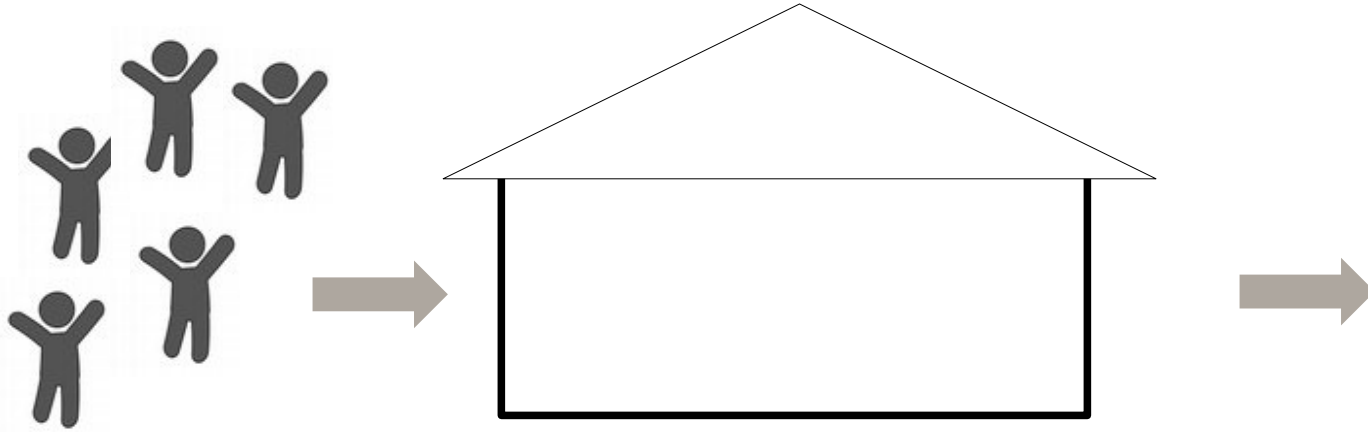

Mitä viestintäkanavia
käytät jo nyt vapaaehtoisten
rekrytointiin?

Viestintäkanavat

- Some, paikallisryhmät, sähköposti, ilmoitustaulut, paikallislehti jne?
- Poikkeusolojen kanavat?
- Millä tavoitetaan muut alueen yhdistykset ja toimijat?

Ilmoittautumiskeskus

Vapaaehtoisen polku

Kun vapaaehtoinen on saanut tiedon ja ilmoittautuu

1) Vapaaehtoisten haastattelu

- osaamisen, kiinnostuksen ja ajankäytön selvittäminen
- haastatteliijoilla oltava ajantasainen tieto tehtävistä ja millaisia vapaaehtoisia tarvitaan, jotta osaavat kysyä
- jos on tarpeen ohjata tai valikoida ketkä vapaaehtoiset menevät minnekin, niin tätä tehtävälistaa tai tehtävien yhteystietoja tai osoitteita ei näytetä vapaaehtoisille. Näin apu saadaan koordinoitua
- vapaaehtoiset kirjataan rekisteriin ja kutsutaan mukaan jäseniksi

2) Turvallisuuskoulutus

- turvallisuuden perusasioiden koulutus, vapaaehtoisten oman turvallisuuden ja järjestön maineen vuoksi
- materiaalit etukäteen

3) Mahdollinen tehtäväkohtainen lisäkoulutus

Mahdollisesti kokeneempien vapaaehtoisten koulutus ryhmävetäjiksi

4) Vapaaehtoisten nimikyltin teko

- nimi, järjestö/tai paikka jossa toimivat, aika milloin voi toimia

Vapaaehtoinen lähtee tehtävään

Koordinaattori

Tiedottaja

Vastaanottajat

Haastattelijat

Puhelinpankki

Turvallisuus-
kouluttaja

Tietotekniikka/
tiedon tallentaja

Lähetit ja kuskit

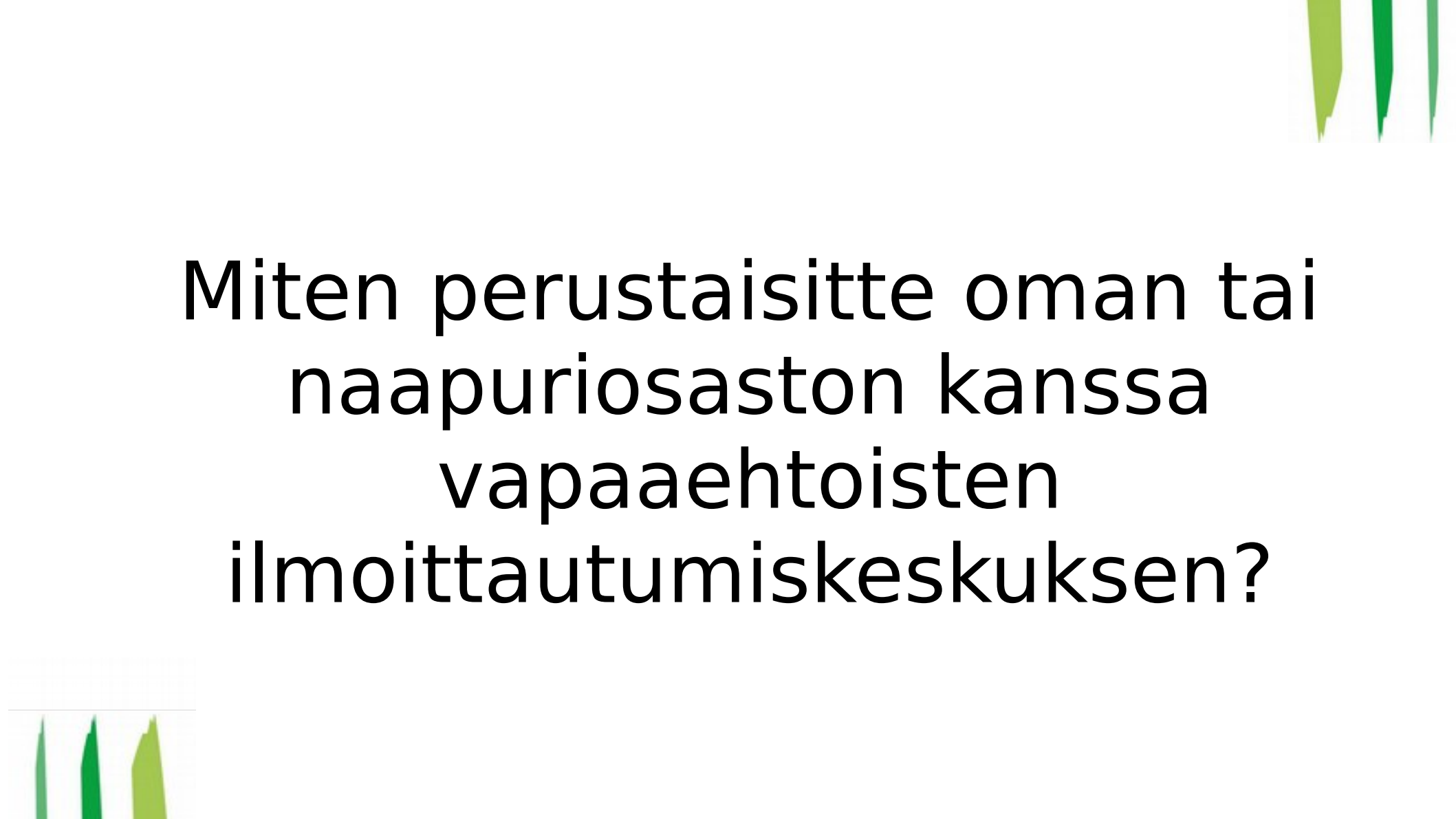
Työvuorojen organisoija

Jälkitoimet

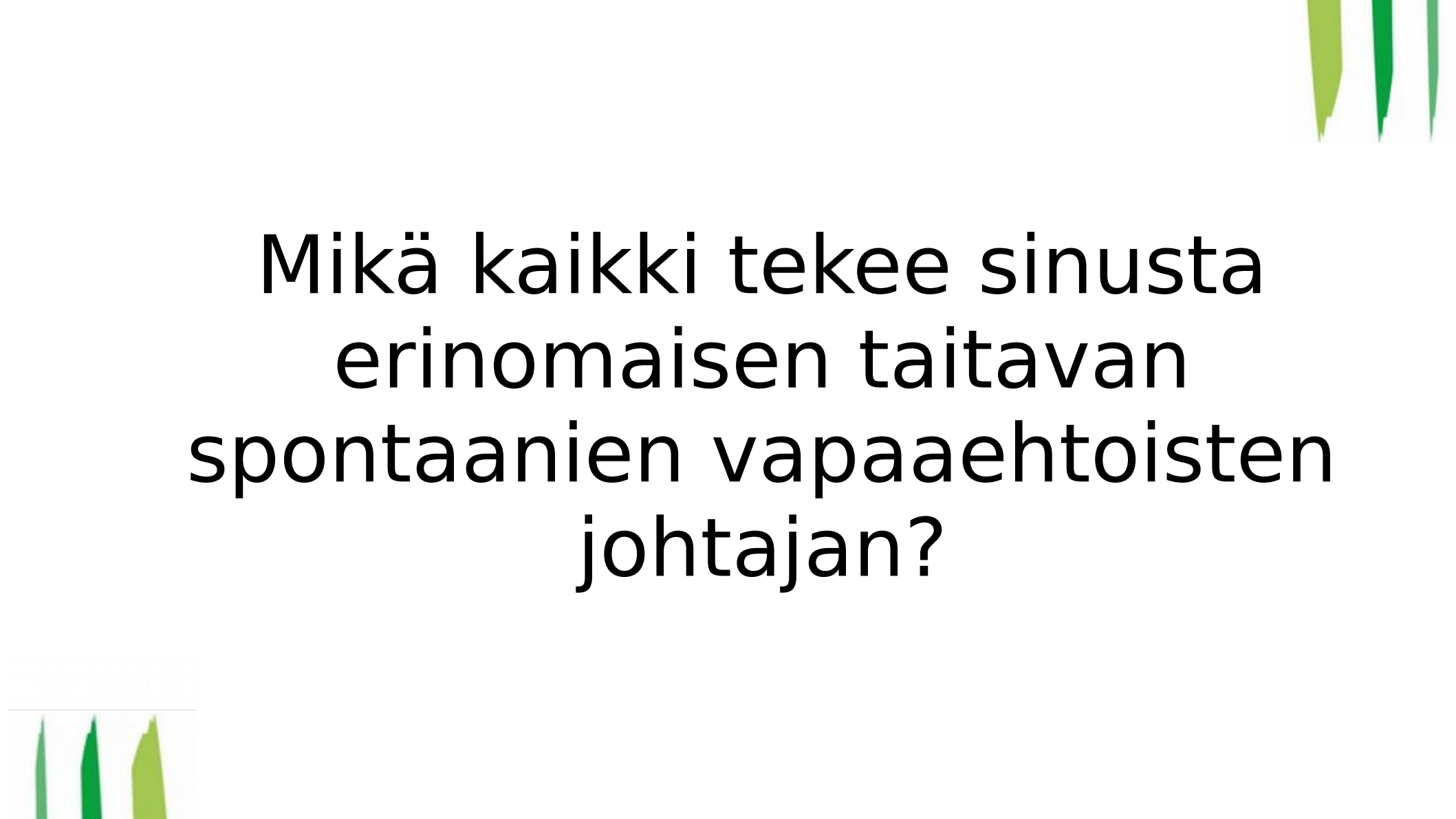
- kiitosviesti
- palautekysely
- kutsu jäseneksi ja mukaan toimintaan

Mikä auttaa satunnaisia sitoutumaan?

- tyytyväisyys tehtävässä
- tieto tehtävästä, paikasta, toimintaympäristöstä, ajoituksesta
- ryhmäytyminen ja sitoutuminen organisaatioon.
- sosiaalinen normi
- kontaktit järjestäjiin
- organisaation läpinäkyvyys ja tieto varainhankinnan tuloksista

Miten perustaisitte oman tai
naapuriosaston kanssa
vapaaehtoisten
ilmoittautumiskeskuksen?

Mikä kaikki tekee sinusta
erinomaisen taitavan
spontaanien vapaaehtoisten
johtajan?